

DOI: 10.53120/czst.2023.265-269

„Częstochofskie
Studia Teologiczne”
50 (2023), s. 265-269
ISSN: 0137-4087

ks. Kamil Zadrożny

Instytut Wyższych Studiów Teologicznych - Częstochowa

ks.k.zadrozny@archichest.pl

ORCID: 0000-0002-0456-8416

Submitted: 21.04.2023; accepted: 09.05.2023.

Recenzja

**Pontificia Academia Mariana Internationalis,
*Fatimensis eventus centum post annos.
Historia, nuntius et praesentia. Acta Congressus
mariologici-mariani internationalis in civitate
Fatima anno 2016 celebrati.
Studia in sessionibus plenariis exhibita,
red. S.M. Cecchin, PAMI, Città del Vaticano 2021,
ss. 467, ISBN: 978-88-89681-25-1***

Wydarzenia fatimskie, które miały miejsce ponad 100 lat temu wciąż stanowią przedmiot zainteresowania nie tylko teologii, ale także innych dziedzin nauki.

W dniach od 6 do 11 września 2016 roku w Fatimie miał miejsce XXIV Międzynarodowy Kongres Mariologiczno-Maryjny organizowany przez Papieską Międzynarodową Akademię Maryjną w Rzymie oraz sanktuarium maryjne w Fatimie. Stanowił on jeden z etapów bezpośredniego przygotowania do Jubileuszu 100-lecia objawień fatimskich. W 2021 roku dzięki staraniom Papieskiej Międzynarodowej Akademii Maryjnej w Rzymie ukazały się akta tegoż kongresu. Najcenniejszą częścią publikacji są przede wszystkim re-

feraty wygłoszone na sesjach plenarnych. Relacje te zostały opublikowane w języku włoskim, portugalskim i angielskim.

Ponadto akta kongresu mariologiczno-maryjnego zawiera wystąpienia z celebracji liturgicznych. Poprzez omawianą publikację Papieska Międzynarodowa Akademia Maryjna pragnie rzucić nowe spojrzenie na wydarzenia fatimskie i ich znaczenie w historii Kościoła i świata, zbyt często ograniczane jedynie do aspekty „apokaliptycznego”.

Akta XXIV Kongresu Mariologiczno-Maryjnego zostały podzielone na dwie części. Pierwsza część zawiera obok słowa wstępnego obecnego przewodniczącego Papieskiej Międzynarodowej Akademii Maryjnej o. Stafano Cecchina OFM Conv. (s. 5-6), przesłanie papieża Franciszka na odbywający się w Fatimie Kongres Mariologiczny w języku łaćnińskim i portugalskim (s. 9-12). W aktach zamieszczone zostało także przedłożenie legata papieskiego kard. José Saraiva Martinsa (s. 13-14). Ponadto umieszczone zostało słowo pozdrowienia António Augusto Dos Santos Marto - biskupa diecezji Leiria-Fatima (s. 13-17), a także słowo rektora sanktuarium w Fatimie Carlosa Cabeinhasa (s. 19-21). Redakcja zamieściła słowo wprowadzające w temat Kongresu ówczesnego przewodniczącego Papieskiej Międzynarodowej Akademii Maryjnej o. Vincenzo Battagli OFM Conv., który wskazał na wyjątkowość odbywającego się w Fatimie kongresu wpisującego się w wieloletnie starania Papieskiej Międzynarodowej Akademii Maryjnej w rozwój i propagowanie autentycznej pobożności i wiernej Objawieniu refleksji mariologicznej. Ponadto wskazał na potrzebę ponownego odkrycia aktualności orędzia fatimskiego (s. 23-27).

Po wstępnych tekstach znajduje się wykład otwarcia Kongresu wygłoszony przez kard. José Saraiva Martinsa (s. 29-36). Autor wskazał, iż orędzie fatimskie jest nade wszystko orędziem niosącym człowiekowi i światu nadzieję. Jest to – jak zaznacza kardynał – orędzie miłosierdzia. Odczytanie treści orędzia fatimskiego we współczesnym świecie jest potrzebne i konieczne, ze względu na fakt, iż w Europie dokonuje się postępująca laicyzacja społeczeństwa. W swoim wystąpieniu kard. Martins wskazał również na wezwanie do pokoju, jakie Maryja skierowała do świata. W tym kontekście nazwał Maryję naszą nadzieją, nadzieją dla świata (s. 36).

Następnie redakcja tomu zamieściła homilię bpa António Augusto Dos Santos Marto *Messaggio di Fatima: attualità e incidenze* (s. 37-42). Autor skoncentrował się między innymi na wskazaniu kontekstu wydarzeń fatimskich. Związek przesłania z Fatimy z kontekstem historii światowej, z kontekstem kościelnym i politycznym upoważnia do mówienia o Fatmie jako wydarzeniach dokonujących się w Kościele i świecie (s. 39). Zdaniem Dos Santosa Marto w interpretacji i lekturze orędzia fatimskiego można dostrzec dwanaście elementów, które świadczą o jego aktualności (s. 40-42). Warte uwagi jest wskazanie przede wszystkim na to, iż orędzie fatimskie wzywa do potwierdzenia prymatu Boga, przekazuje orędzie o łasce, miłosierdziu, nadziei i pocieszeniu dla znękaney ludzkości, jest wezwaniem do nawrócenia

i wynagrodzenia za grzechy. Innym elementem jest wskazanie, iż centralne miejsce wyróżniające duchowość fatimską jest Eucharystii jako element ją wyróżniający. Ponadto Autor wskazuje na modlitwę i troskę o pokój. Fatima stanowi także wezwanie do radosnego i odważnego świadectwa, oraz wzywa do pogłębienia pobożności skoncentrowanej wokół Niepokalanego Serca Maryi. Objawienia Maryi w Fatimie nie są piątą Ewangelią, ale są przypomnieniem orędzia ewangelicznego (s. 39).

Cennym elementem składowym omawianej publikacji jest program Kongresu (s. 43-45) oraz szczegółowa kronika tego wydarzenia zredagowana w jęz. angielskim, przygotowana przez o. prof. Denisa S. Kulandaisamy OSM z rzymskiego „Marianum”: *The Fatima event a hundred years later: History, Message and Relevance* (s. 49-73). Na uwagę zasługuje także umieszczone w aktach wspomnienie o pracach sekcji polskiej obecnej na Kongresie fatimskim (s. 65).

Pierwszą część akt Kongresu zamyka Akt zawierzenia Maryi z Fatimy (s. 75-76).

Druga część akt to referaty wygłoszone na sesji plenarnej odbywającego się w Fatimie Kongresu.

Autorem pierwszego z zamieszczonych w publikacji tekstów jest Marco Daniel Duarte z Uniwersytetu w Coimbrze pt. *Epistemologia de Fátima: ouvir, narrar, ler e interpretar Fátima ao longo de um século* (s. 79-113). Duarte zatrzymuje się w swoim wywodzie nad czterema czasownikami pozwalającymi zrozumieć orędzie fatimskie. Są nimi słuchać, opowiadać, czytać i interpretować. Pierwszym problemem z jakim mierzy się osoba chcąca zgłębić wydarzenia fatimskie jest odległość czasowa 100 lat, jakie minęły od tamtych chwil. Niezwykle interesującą i niewątpliwie pozytywną stroną opracowania jest sięgnięcie do tekstów źródłowych, jakie obecnie są dostępne dla badaczy. Autor powołuje się w odczytaniu wydarzeń fatimskich do tekstów przechowywanych w Archiwum Sanktuarium Fatimskiego, w Bibliotece Fatimskiej. Autor stara się sięgnąć do opracowań, które ukazały się w ciągu minionego wieku i próbuje ukazać jak orędzie fatimskie było wtedy odczytywane i jak można owoce badań poprzednich dziesięcioleci wykorzystać obecnie.

Cennym wkładem omawianej publikacji jest umieszczenie krytycznego opracowania dokumentacji związanej z wydarzeniami fatimskimi z lat 1917-1930. Referat dotyczący analizy dokumentacji dokonał Luciano Coelho Cristino (*Apresentação da Documentação Crítica de Fátima [1917-1930]*, s. 115-136). Dokumentacja ta składa się z pięciu woluminów. Pierwszy z nich (s. 117-118) zawiera zeznania widzących z 1917 rok (Łucji Dos Santos, Franciszka i Hiacynty Marto). Drugi (s. 118-119) zawiera dokumentację z procesu kanonicznego z lat 1922-1930. Trzeci zaś dokumentację z procesu kanonicznego na poziomie diecezjalnych z lat 1917-1922 (s. 119-123). Czwarty wolumin dokumentacji zawiera kwestie związane z okresem od rozpoczęcia procesu kanonicznego diecezjalnego aż do utworzenia duszpasterstwa w Fatimie

(s. 123-127). Ostatni, piąty wolumin, prezentuje dokumentację odnoszącą się przede wszystkim do Listu D. Jose (s. 128-135). Cała Dokumentacja krytyczna z Fatimy, która zawarta jest w 5 woluminach, zawiera 15 tomów akt, w tym 3811 dokumentów podzielonych na listy, książki, wspomnienia, notatki, artykuły prasowe, świadectwa, dokumenty oficjalne, fotografie i zeznania. W sumie jest to 8217 stron. Dokumentacja ta rzuca nowe światło na wydarzenia z 1917 roku i stanowi dla badaczy Fatimy niezwykle bogate źródło wiedzy.

Podobny charakter posiada referat Cristiny Sobral, która prezentuje i analizuje *Memórias (Wspomnienia)* siostry Łucji od Jezusa (*Editar criticamente as „Memórias” de Lúcia de Jesus*, s. 137-158). Jak zaznacza autorka *Memórias* składają się z sześciu tekstów spisanych pod różnymi datami, które ukazują dziesięć etapów życia s. Łucji. Niewątpliwie opracowanie Cristiny Sobral stanowi interesujące źródło informacji pod względem badania kultu Niepokalanego Serca Maryi.

Autorem kolejnego z opublikowanych referatów jest siostra Luca Maria Ritsuko Oka z Japonii. Autorka ukazuje znaczenie teologiczne orędzia fatimskiego (*La devozione al Cuore immacolato di Maria. Un invito a diventare nello Spirito di Cristo “puri di cuore”*, s. 159-214). W szczególny sposób zostaje zwrócona uwaga na tajemnicę niepokalanego serca Maryi.

Prof. Franco Manzi zatrzymuje się nad treścią teologiczno-moralną jaką zawiera orędzie z Fatimy (*Contenuti teologico-morali del messaggio di Fatima e la loro interpretazione*, s. 215-255). Swoje studium Franco Manzi rozpoczyna od refleksji nad teologiczno-moralnym znaczeniem objawień prywatnych. Wskazuje, iż choć nie posiadają one takiego samego znaczenie jak Objawienie publiczne, to jednak zawierają wezwanie do życia moralnego zgodnego z Ewangelią Chrystusa. W tym kontekście ukazuje życie pastuszków z Fatimy jako życie „chrystokształne”. Hiacynta zostaje ukazana jako osoba naśladowająca Chrystusa osamotnionego na krzyżu cierpiącego sługę. Z jej życia można odczytać fakt, że naśladowuje Chrystusa, który cierpi z miłości, jest sługą Boga i ludzkości. Franciszek naśladowuje Chrystusa ukrytego i cichego. W jego życiu, zdaniem Manzi, można w pewien sposób odczytać życie Jezusa ukryte w Nazarecie, a także Jezusa cichego w swojej męce. W konsekwencji, według Manzi, chodzi o Jezusa ukrytego w Eucharystii. Łucja w swoim życiu naśladowuje Chrystusa posłusznego aż do końca. Z historii jej życia można odczytać, że naśladowuje Chrystusa, który swoją misję doprowadza do końca. Ponadto, siostra Łucja staje w służbie serc Jezusa i Maryi. Analizując życie i misję Pastuszków z Fatimy można wskazać, jak podkreśla Manzi, chrystocentryzm doświadczenia duchowego dzieci fatimskich, które stają się jednocześnie prorokami - każdy z nich otrzymał misję do spełnienia.

Prof. Antonio Escudero SDB z Papieskiego Uniwersytetu Salezjańskiego w Rzymie wskazuje na niektóre aspekty mariologiczne wyływające z wydarzenia fatimskiego (*Gli aspetti della mariologia emergenti dalle fonti*

di Fatima, s. 256-317). Esquedero analizuje dokumentację jaka została zebrana w związku z wydarzeniami fatimskimi, poczynając od samego początku. Analizie poddane zostają pierwsze świadectwa, proces kanoniczny na etapie diecezjalnym, list dotyczący kultu Naszej Pani z Fatimy, ponadto analizie poddane zostają wspomnienia s. Łucji Dos Santos. Refleksja Antonio Escudero z papieskiego Uniwersytetu Salezjańskiego uzupełnia analiza dokumentów papieskich: Piusa XII, Pawła VI i Jana Pawła II. Ta część pokongresowej publikacji, pod względem badania źródeł, stanowi niewątpliwie jedno z najciekawszych opracowań.

W końcu prof. Salvatore M. Perrella OSM z Papieskiego Wydziału Teologicznego Marianum w Rzymie ukazuje w jaki sposób orędzie fatimskie staje się ponadczasowym zaproszeniem do trwania przy Chrystusie oraz w stylu życia polegającym na trwaniu na modlitwie wraz z Maryją, Matką Jezusa (*Fatima: un invito e un messaggio a stare con cristo e vivere e pregare come e con „Maria la Madre di Gesù”* At 1,14, s. 317-451).

Należy podkreślić, że Akta Kongresu Mariologiczno-Maryjnego z Fatimy są wyjątkowo cennym wkładem w lekturę, interpretację oraz recepcję orędzia fatimskiego. Zawarte w nim referaty stanowią jedynie fragment bogatej literatury teologiczno-mariologicznej koncentrującej się wokół wydarzeń fatimskich z 1917 roku i z następującymi po nich wydarzeniami.

Na koniec warto życzyć, że aby mariofanie takie jak te, które miały miejsce w Fatmie były studiowane poważnie, tzn. aby uwzględniały wielość kontekstów tych nadzwyczajnych zjawisk. Zbyt często bowiem skupia się uwagę na elementach sensacyjnych, czy wręcz „apokaliptycznych”, które stanowią jedynie część orędzia lub mariofani, ale oczywiście nie są jego odosobnionym punktem. Nie ma się takiego wrażenia po lekturze poszczególnych referatów, które stanowią swoistego rodzaju kompendium wiedzy o mariofaniach w Fatimie.